

Kedves Órák

SZÉPIRODALMI, GAZDASÁGI ÉS ISMERETTERJESZTŐ
KÉPES HETILAP.

Megjelenik minden szombaton

Minden előfizető a „Nemzeti Baleset” Biztosító Részvénytársaságnál baleset ellen, halál vagy rokkantság esetére 2000–2000 koronára van biztosítva. — Ezen kedvezmény csakis az eredeti árban rendelt előfizetőknek szól.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

VII. ker., Károly-körút 9. szám.

Idetézendők az előfizetések, legcélszerűbben posta-
utalvánnyal, levelek, reklamációk stb.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:

FARAGÓ SIMON.

Előfizetési árak

a regénymelléklettel együtt:

Egész évre **12 korona.** Félévre **6 korona.**

Negyedévre **3 korona.**

TÖRTÉNETI REGÉNY.

(I. folytatás.)

MÁTYÁS KIRÁLY SZERELME.

Írta: **Rudnyánszky Gyula.**

EL is Mátyás király és élni fog minden időközön át sok szép mesében, hagyományban, népregében, mondában, a magyar nemzet hódoló szeretetében.

A merre fordulok, a hová tekintek a nép emlékezetének útján: mindenütt Mátyás királyt látom dicsősége fényében, a költészet és a népképzelet sugaraival megaranyozva ragyogni.

Azt a mondást, mely Mátyás nevével immár örökre összeforrott, hogy: „Mehalt Mátyás király, oda az igazság”, szájról-szájra, szivből-szivbe szálló történetek bizonyítják.

És nem csupán a mi nemzeti rajongásunk regél csodákat világverő Mátyásunkról: — az idegen népek is áhítattal bámulják őt. Királyok királyának nevezi a római pápa, mesés fényéről, hatalmas udvaráról regélnek külföldi fejedelmek Budára küldött krónikás

követei és messze lakó idegen népek közt is élnek hagyományos regék róla, jóságáról, igazságszeretetről és dicső egyéniségének hódító vonásairól.

Ezt a fölséges alakot nem festheti le tollam egy kicsi történet keretében.

Hősköltemény esengő rímeiben lehet csak el-

zengeni Mátyás király dicsőségét. De amit a madár dalol az ágon erdő sűrűjében, azt az édes, bánatos, szép szerelmi történetet elbeszélem. Egy dal ez csupán, a méla éjben andalítva szálló, Mátyás király egyetlen igazi szerelméről.

Sokszor talált utján viruló vadrózsát, mikor a rengetegben vadászott vagy álruhában a nép között jár; sok szép virágszál hervadt el utána, sovargásában, el nem tudva felejtteni a király egyszeri csókját, kézszorítását, tekintetét.

Oltári eskü is háromszor kötötte Mátyást. — Először zsenge gyermekkorában adták össze szülei Gara László idősebbik leánykájával, Erzsébettel.

Gyermek volt az ara, gyermek a vőlegény. Addig, amíg meg-nő, a leánykát, Hunyadi Mátyás esküdt hitestársát a hunyadi várba vitték. Ott meg is halt a zsenge virág, mielőtt Mátyás egyetlenegy-

szer látta volna.

Másodszor megint szive ellenére, királyi érdekből házasodott a saját akarata szerint.

Beteges, gyöngye teremés volt a király felesége, Podjebrád Katalin.

A királyné Budán élt, míg Mátyás ellenségeivel

P. A. CRONJE, búr tábornok.

harczolt. Évekig kellett hadat viselnie a török ellen, aztán a koronáért, meg hogy a cseh rablókat az ország felső határáról kiűzze.

Ezalatt a királyné a budai várban ábrándozott dicső hős uráról.

És Mátyás király éppen Bosnyákországot hódította vissza a töröktől és Jajeza ostrománál, életét kockáztatva, maga is megsebesült, midőn felesége 1464. márczius 8-án meghalt.

A király hazajött Katalin temetésére; azután a visszaszerzett koronával 1464 márczius 29-én megkoronázta őt Székesfehérvárott az agg Széchy Dénes, mire a király megint háboruba indult.

Férfi korateljében maga választott magának feleséget. 1476-ban deczember 22-én nőül vette Ferdinand, Szicília és Arragónia királyának leányát, Beatrixet. Ez a nagyravágyó olasz nő megkoronázott királynéja lett Magyarországnak; de Mátyás király szerelmének koronáját nem ő viselte.

Ez a korona, tövises rózsákból font koszoru Mátyás egyetlen fia anyjának szép homlokát ékesítette.

Korvin János anyja volt Hunyadi Mátyásnak egyetlen igazi szerelme.

Ez a szerelmi történet tele van bánattal és gonddal; de a bájos nő könnyein keresztül ragyog önfeláldozásának égi fénye. És Mátyás királyról is minden jellemrajznál ékebben, hívebben ad hű képet szerelmének története...

Mátyás király, fölséges nap te nemzetünk egén, hadd zengem el én szerelmedről a dalt!...

II.

Négy esztendeje volt már özvegy Mátyás király és nagy hire ugy elterjedt egész Európában, hogy a külföldi fejedelmek egyre sűrűbben kezdték Budára küldözgetni követöiket.

Ezek a követek aztán elkápráztak a fiatal hős nagylelkűségétől és királyi udvarának mesés pompájától és igazi rajongással irtak haza róla.

Ily körülmények közt természetesen egyre-másra jöttek a követek, a kik Mátyást valamelyik külföldi uralkodó leányával akarták összeházasítani.

De a király nem ért rá megházasodni.

Folyvást háborut viselt. Tüneményes gyorsasággal jelent meg az ország különböző vidékein, vizsgálta kinestartóinak, udvari embereinek sáfárkodásait és a mellett, ha egyik-másik vezére arról adott hirt, hogy a sereg csügged, a király személyesen ott termett a csatatéren, buzdította katonáit, kezet szorított velük, ételt-italt és dalos hegedősöket hozatott a táborba, kikémlelte az ellenséget és maga is részt vett, elől járt a véres ütközetben.

Aztán, ha volt egy kis szabad ideje, vadászni járt a budai hegyek közé, vagy Tatára, Visegrádra, Gömörbe s a szépséges bakonyi őserdőbe.

Vadászat után pedig valamelyik vadászkastélyába vagy várpalotájába vonult s idejét zajos, fényes mulatságok közt töltötte.

Szólt a tárogató, harsogtak a kürtök, — reggel költők hazafias dalokat énekeltek.

Mikor pedig már mindenki elfáradt, a király kedves tudósaival, költőivel, művészeivel beszélgetett.

Szerette a zenét, a dalt, a hősiénekeket hallgatva elmerengett és asztalbontás előtt délben, este mindig vitakozott az emberiséget érdeklő nagy kérdésekről, eszmékről, idézte a klasszikusokat és ha valamiben kétség támadt, — iródeákjaitól áthozatta remek tudományos könyveit és a híres bölcsekre, az ellentmondó tudósokra élénk elmével, fejedelmi méltósággal ráolvasta az igazságot.

Sokan voltak udvarában idegenek, nagyhirű férfiak, a kiket messze földről vonzott a király bőkezősége, pompája és világhire.

Hanem azért a magyar urak is mindig nagy számmal voltak körülötte. Az érdemet szerette megjutalmazni; az ismeretlenség homályából emelte ki a hozzá hű vitézeket és a hősiességért, hűségért rangot, vagyont, diszt adott halálja jeléül.

Hát bizony nem igen ért rá leánynézőre gondolni.

A követek néha hetekig, hónapokig mulattak nála, a nélkül, hogy beszélhetek volna a királylyal. És ha végre eléje is jutottak, meg kellett elégedniök az udvarias elutasítással s hónapok mulva gazdagon megajándékozva tértek haza azzal a hírrel, hogy a magyar király nem akar megházasodni.

Mátyás a bosnyák háboru után éppen visegrádi várában mulatott, mikor a török szultán követe, Iszkender bég odaérkezett.

A török császár békét akart kötni a királylyal, mert rettegte fegyvereit és tudta, hogy Mátyás hollós pajzsu fekete seregének vakmerő vitézeivel az ő lófarkas zászlói, félholdas kopjái meg nem mérkőzhetnek.

Iszkender eldicsekedett Visegrádon a magyar urak előtt, hogy a szultán azért küldte éppen őt követül, mert ő ellenállhatatlan, mézesszavu szónok.

A király jóízűt nevetett, mikor a török oktalan dicsekedését hirül hozták neki. De Iszkender hiába mesterkedett, nem juthatott a király elé.

Ő felsége nagy vadászatra készült a bakonyi őserdőbe.

Rendesen csak kisebb kísérettel, egyszerű ruhában, többnyire ismeretlenül, valamelyik iródeákjának nevét használva vadászgatott. De most igen sok előkelő urat hívott meg a bakonyi vadászatra, mert háborut akart ismét indítani a szószegő, ravasz cseh király ellen és szüksége volt a gögös főurak fegyvereire és pénzére.

Ezeket a nagy urakat pedig legkönnyebben nyerte meg mulatozás, vadászgatás közben.

Egymásután gyülekeztek tehát Visegrádra a gazdag, előkelő főurak.

Guthi Ország Mihály nádor mindennap jelentette a királynak, hogy kik érkeztek és Pongrácz János a király rokona nyomban fölkereste az urakat a király nevében, tudtokra adva, hogy mihelyt az

összes meghívottak együtt lesznek, nagy medve- vadászatra indulnak a Bakonyba.

Ott voltak már a Szentgyörgyi grófok, János és Zsigmond, ott volt a kiengesztelt vén Gara, továbbá Magyar Balázs, Kanizsai Lőrincz, Rozgonyi János, Divéki György, a király vezérei és vajdái, Ujlaky Lőrincz is megérkezett mesés pompájú kíséretével, valamint Czobor Imre Nagyszombat kapitánya, Várdai Péter, a kalocsai érsek és Bánffy Miklós, pozsonyi gróf, a király legmeghittebb barátja.

Szegény Iszkender ugyan hiába köszörülgette a torkát, nem lehetett reménye, hogy a király elé jusson.

Orvos, a király udvari bolondja, váltig biztatta a törököt, hogy vesse le kaftánját, öltön magyar ruhát, turbánja helyett csapjon a fejébe kócsagtollas kalpagot és álljon be a magyar urak közé, akkor majd együtt vadászhat a királylyal.

Az előkészületek már megtörténtek és a visegrádi várnagy Perényi László, kiadta a királyi parancsot, hogy másnap hajnalban indul a társaság.

Ekkor az utolsó pillanatban Pongrácz János tudtára adta a török követnek, hogy a király elfogadja őt.

Iszkender hamarosan előkiáltotta szolgálait és diszesen felöltözött. Kisérete is teljes pompában esatlakozott hozzá és az elbizakodott tar azt gondolta, hogy bámulatba ejti a visegrádi udvart, sőt magát a királyt is keleti gyöngyeinek, tömjéntől illatos drága ruháinak pompájával.

Mátyás király nem fönt a várban, hanem a Duna fölött álló mulató palotája kiszögellő erkélyén fogadta a követet.

A Dunától föl egész a palotáig márvány lépcsők vezettek, a faragott pillérek, a bokrok közt gyönyörű fehér márványszobrok ragyogtak és minden száz lépésre a függő kertek kerek tisztásain márvány medencékből színes szökőkutak lövelték magasba a különféle színű vizsugarakat.

A palota lépcsős erkélyén pedig a legalsó lépcsőtől fel egész a király trónjáig jobbra-balra bibor bársony szőnyegek a magyar főurak álltak kápráztató diszruháikban. A boglárok, kőöntvények, esatok, násfák, forgók drágakövei csillogtak a kelő nap sugaraiban és a prémes menték gyémántos, smaragdköves, rubinpiros gombjai elvették Iszkender szemefényét.

Megdöbbenve, támoilyogva lépkedett a sohasem látott napkeleti pompától elámult török fölfelé a lépcsőn és a mikor a király trónja elé ért, elállt a lélekzete s egész testében reszketve vetette magát a király lábaihoz.

Ott állt Mátyás király biborral és aranynyal diszitett zöld bársony trónsátorának arany zsámolyán mesebeli diszben.

Háta mögött csodaszép trónszőnyeg volt, mely elfödte a háttért. A trónszőnyegbe csupa igazgyönyből volt behimezve a király ezimere, a magyar koronával és a gyűrűs hollóval.

Maga a király pedig, kezét drágaköves kardjának markolatán nyugtatva, méltóságos nyugalommal nézte a kérkedő Iszkender siralmas vergődését.

A követ úgy megijedt, annyira elszédült a király és udvara csodás fényétől, hogy nem tudott beszélni.

Térdre roskadva hajtogatta nagyszakállu turbános fejét és hebegve dadogta:

— Uram, a szultán üdvözl! . . . Uram, a szultán üdvözl!

Többet nem tudott kinyögni.

A király mosolygott a diesekedő szónok felülésén; aztán összeránczolta homlokát és büszkén mondta:

— Vidd hirül uradnak, hogy máskor, ha békét akar kérni a magyar királytól, küldjön külömb követet!

Azután gazdagon megajándékozta és kegyesen elbocsátotta a halálsápadt Iszkendert.

Majd megharsantak a kürtök és a király és fényes kísérete riadózajjal indult a vadászatra.

(Folytatása következik.)

— T é l . —

*Hol virágok nyíltak,
Haraszt, berek zöldült,
Sötét lombok alján
Madárének zendült.*

*Hótakart hegy-völgyön
Északtól le délig
Dermesztő téli szél
Kürtje harsog végig . . .*

*Meghalt minden élő,
Egyse maradt élve,
Illatjuk, búbájuk
Felszállott az égbe.*

*Testüket a földben
Hideg hantok zárják
S onnan, hova lelkiük szállt, a
Feltámadást várják!*

Ács Ferencz.

UJ ÉLET.

(Elbeszélés.)

Irta: **Tolnai Lajos.**

II.

nevelőnő kitünő ugrással szökött le a kocsisülésről. Egyenesen apámhoz röpült, mert oly ügyes volt, mintha csak röpült volna.

— Fehérhegyi Szidónia vagyok.

— Csantay Pál — mormogá apám látható meghatottsággal, folyvást a szép magas leányt nézve.

— Mi rokonok vagyunk, ha szabad így mondanom: kedves bácsika.

— Ah!

— És egy rokoni csókot nem kapok?

Apám innen is, tulról is csöndes komolysággal megesókolta Szidóniát, mire ez nyakába ugrott s a maga módja szerint mutatta meg, hogy ő hogyan esókol.

— El vagyok ragadtatva, hogy az én kedves bácsikámban így fess férfiut látok.

— Hugom, sok lesz a dicséretből.

— Bácsikám, igazán mondhatom, hogy — hogy — nos igen, hogy *Te* egy szép ember vagy.

Apámnak arczába szökött a vére. Bizonyosan — legalább előttünk — restelte, hogy ez a leány őt mindjárt tegezi. Azonban karját nyujtotta, s úgy vezette be a nevelőnt.

En megmaradok ezzel a névvel, és nem fogom se Szidóniának, se rokonomnak ezimezni.

— Fiu, — huzott ki egy kis revolvert a zsebéből — egy rossz szót halljak meg, s abban a perczen szíven lövöm magamat, és — és egy valakit. Megértettél?

— Igen.

— Egy testvéri csókot.

— Ha élni akarsz: szeretsz, és ha gonosz vagy: tudni fogom kötelességemet.

Sohase felejttem, minő lángoló szemekkel nézett rám. Kiegyenesedett, én alig értem az álláig. Megborzadtam tőle. És ez most már rokonunk, és ki tudja, meddig marad itt.

Későn, későn ültünk a vacsorához.

Apám a főhelyre, hol anyánk szokott ülni, azután meg ő, most a nevelőnt ültette, ki ragyogott az ékszerektől. Megmondhatom, hogy azok most még mind hamisak voltak. Folyvást mosolygott, apám kezeit szorongatta, sőt esókolta, és mindnyájunkat meg akart hódítani.

Apámon sohasem tapasztaltam oly rendkívül gyors változást, mint ma estve. Erősen kikeményített hóféhér ingben, divatos magas gallérral, kisujjni jogász nyakkendőskével, hosszan kiérő mancsattákkal ült ott. Deres, vastag bajusza jól ki volt pödörve, és szakálla leborotválva. Tíz évvel látszott fiatalabbnak, de rám ez a fiatalság igen leverőleg hatott.

— Nagyszerű — kezdé mindjárt az első fogás után a nevelőnő, — te Pali azt hiszed, hogy mi itt ebben a kis faluban fogjuk eltölteni a telet? Ah persze. Kezembe fogom venni a vezérszerepet. Valamiféle kiállítást rendezek. — Ott Adélt ünnepele-

— Megmenekült. —
jűk. Neked megszerzem az alispáni állást. Mert csak népszerűség kell és minden megjő. Jánosból főszolgabíróvá csinálunk, és ide vonjuk az egész megye értelmiségét.

Elő fogom adni vigjátékomat. Lejönnek az írók és trombitálják dicsőségünket; lejönnek a színészek és játszanak a darabomban. Erinna grófnőt ugyan Kürynek szántam, mivel arra van szabva, de Adélnak adom. Lássa Adél, hogy kit nyer bennem. Nem lesz egy valamirevaló urhölgy, a ki ne vadászná kegyünket. Így emelkedünk arra a magaslatra, ahol Andrea és Giza.

— Nem, Paula — dadogja félénken kisebb nővérem.

— Tehát Paula, mint csillagok fognak tündökölni.

— Én csak tiszteletbeli főjegyzőséget kérek. Elég lesz.

— Micsoda? te Pali — ugyan! Ma csak az ostobák szerények. És a te arcod, esküszöm, igen szellemes. Várj, várj, igen, egész Levinszky — — Így folyt ez az egész vacsora alatt.

A nevelőnő úgy evett és ivott, mintha három

Szép volt tőlem vagy nem szép, mikor a nevelőnő bőröndjeit a hintóról leszedtük, én egy kis finom bőrtáskát vettem a kezembe. Bizonyosan apámék úgy el voltak foglalva, s a nevelőnő annyira belemelegedett hazudozásába, hogy régibb hazugságairól megfeledkezett. Oda se hederített portékáira. János is egyre utána szaladgált. Elég időm volt, hogy a kis táská tartalmába beletekintgessek. Gyerek voltam, s erőt vett rajtam a kíváncsiság; ha tudtam is, hogy ez nem helyes, hirtelen végigfutottam okmányait. Apja Stauber Mór nevű kertészlegény volt gróf Manesetti Lőrincz udvarában; anyja Hörl Jozefa szakácsné. Ő maga pedig szobaleány. De volt más személyleírása is. Egy tanítónői okmány kitűnő osztályzattal és valami Weissenburg névvel. Épen olvastam ezeket az iratokat, mikor rám vetette magát, s szinte megfojtott öleléseivel, csókjaival.

— En úgy szeretlek tégedet. Tudod? Te az én kis titkárom fogsz lenni. Tudod? Te egy rendkívül okos fiúnak látszol, te már előzetesen is megnyerted teljes bizalmamat — —

A mellett azonban kutatótt, fürkésztett, hogy mit láthattam, mit olvashattam.

nap óta nem evett volna. De kövér is volt, hogy fiatalban olyan kövéret nem láttam.

Vacsora után Adélt zongorához ültette, de hát a játék gyarlón sikerült. Ő énekelt, hatalmas, erős mély hangon. Apám, a János, Adél s én is és mindnyájan énekeltünk. Talán ilyen általános kedv még sohase volt a házukban. Lehetett féltizenkettőre, mikor nyugalomra mentünk.

A nevelőnő erőnek erejével Adéllal akart egy szobában hálni. Feltehettem, hogy ezt a szegény leányt mindjárt az első estén megmételjezi.

Oly meggondolatlan volt, hogy bár a mi szobánk, az enyém s a Jánosé épen az Adélék közvetlen közelében létezett: nagy hangon beszélt, kiabált. A bortól-e? Nem tudom.

Sok minden bolondságot és illetlen beszédeket meghallottunk, úgy, hogy János még át is kiabált.

Végre is esenedesedni kezdtek a beszélgetők. János is aludt, Adél is csak néha szólt egyet-egyed. Én nem tudtam csak aludni.

— Kérlek Szidónia, talán majd holnap folytathatjuk.

Ő szegény bizonyosan félt, hogy mi mindent meghallunk a vékony falon át és szégyenlette e csuf beszédeket.

— Kis ostobám, nem tudod — mondá, hogy tisztán érthettem minden szót — nem tudod, hogy egy nő mentül frivolabb, annál biztosabb a szereneséje. Nézd a színésznőket! Oh, egy-egy mily óriási szerenesét csinál. Bárók veszik, grófok veszik, de herezegek! El fogunk szökni édeském és beállunk színésznőknek. Csak bizd magadat rám.

Soká, soká, ő is elhallgatott.

Másnap a reggelizés után külön vette apám Adélt és ellágyult hangon kérde tőle:

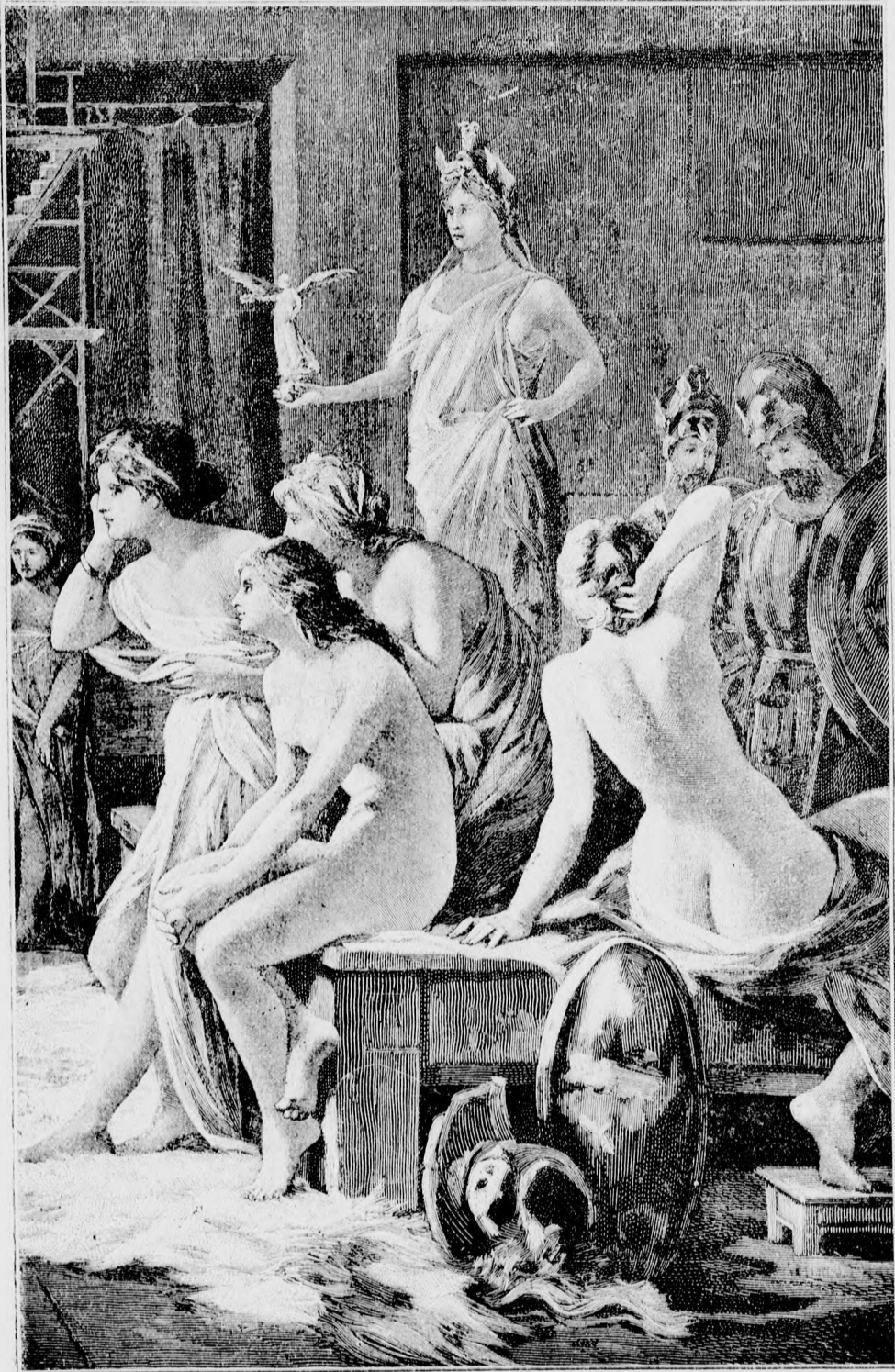
— No, kis leány, ugy-e, hogy nagyszerű nevelőnőre tettünk szert? Csak minden szavát megfigyeld és kövesd. Tanuld el a járását; ah, milyen járás; a beszédét, a szeme forgását, amint azt a szép fejét fölveti és a dús fekete hajját megvázza. Ah, egy valódi gyöngy!

Meg akartam mondani apámnak: ez a nő nem az, akinek magát állítja, ez a nő szemtelenségekre fogja tanítani Adélt; ez téged is keservesen megcsal; ez az egész házat fenekestől felforgatja: de félttem, hogy nem ad hitelt, és csak azt segitem elő korai feltárásaimmel, hogy az majd szépen kibukik a csapdából, én pedig majd otthagynom a nyakamat.

Gondoltam azért, hogy várok. Majd ha kezemből lesznek a megezáfolhatlan adatok. Am mennyi gonoszságot elkövethet ő addig. És nekem most telik le a vakációim, nekem most kell mennem. Kit bizzak meg, míg ismét haza jöhetnek? Ki előtt fedezzem föl e rossz nő csalárdságait? Egész megmaradt időmet efféle tépelődésekkel töltöttem el.

Talán a tisztelendő urnak elmondok mindent. De mivel igazolom? Az iratok ninesenek kezemben, állítani meg tanuk nélkül mitsem ér.

E közben egyik nagy ebéd, házi ünnepély a másikat érte nálunk. Azonnal kivetette a hálót, s hogy annál kinosabb legyen merész vállalkozása, engemet használt fel levelezéseire.

☞ Görög szobrász műterme. ☜

Hátha én titkon, névtelenül ugyanezen helyekre — nem, nem, ez meg tőlem lenne czudarság. Feladó, áruló, kém, ezt a szép mesterséget ugyan hamar kezdeném.

Isten majd meghozza a legalkalmasabb időt. A selyem gubót is hiába vágjuk fel idő előtt. Meg kell mindennek érni: csakhogy akkor már késő.

Mégis nem tudtam megtenni, hogy Jánost némely dolgokra ne figyelmeztessem.

— Mit szólasz — kezdém éretlen észszel, — a nevelőnőre?

— Hej fiu, az isteni egy teremtés. Ne szólj senkinek, de aligha el nem veszem. Halálosan bele vagyok bolondulva.

— Nagyon siettél.

— De látom kölyök, hogy te is erősen taposod a sleppjét. Vigyázz, mert ha velem akadsz össze, nagyon megadod az árát.

Igy minden ut el volt előlem zárva.

Apám egyre hordatta neki a drága ékszereket, előbb egy karperecset, mintha azt egy bukareszti gyógyszerész küldené neki, valami nagybátyja. Később arany óra, nagy aranyláncz és mindent mintha gazdag rokonaitól kerülne.

Nővéreim e fényes páva mellett olyanok voltak, mint a hamupipőkék.

Igy hagytam el a szülői házat, hogy lássak minden rosszat és ne szólhassak semmit. Szóltam, de erről később.

Ezüstlakodalom napján.

— Humoreszk. —

(1. folyt.)

Irta: Pécsi D. Anzelm.

Irma.

Most térjünk vissza Andoryhoz. Ő, mint már említém, falura költözött nejével és Irmával; minthogy azonban a falusi magány egy fővárosi zaj és pezsgő élethez szokott leánynak legalább is egyhangúnak tetszik — no, az öregnek se valami nagyon volt inyére — hát természetes, hogy kapva-kaptak az alkalmon, mikor a nyolczadrét diósgyőri papírra nyomott báli meghívó a megyei székhely nemzeti kaszinójának táncmulatságára szólította az új földesurat és becses családját.

Irma, aki teljes másfél évvel volt idősebb Bellánál, már eddig is vénleánynak képzelte magát, hiszen már félhúsz éves (értsd 19 és 1/2) lett anélkül, hogy egy igazi bálon lett volna.

Az öreg Andory is szeretett volna a bálba menni, de tudta, ha ő terjeszti e kérdést helyeslő alakban a családi tanács elé, akkor bár ő és leánya képezik a többséget, mégis hajótörést szenved az egész kísérlet kedves felesége konzervatív természete miatt, akit az utolsó pillanatban biztosan valami előre nem látott betegség fog el és akkor — szépen itthon maradhatnak.

Öblös makrapipájából bodor füstfellegeket eregetve sétált föl s alá szobájában, míg leánya és felesége a szekrényben rendezték a fehérneműt.

— Ugy-e, apuska, elmegyünk a bálba? — szólította meg leánya.

Andory folytatta sétáját s előbb hatalmasat szítt pipájából aztán balkezébe fogva pipáját, jobbkeze hüvelykujjának körmével leszoritotta a kidagadó parazsat s csak aztán felelt, elég diplomatikusan, csak ennyit, hogy:

— Hm!

Csodálatos egy szó ez a „Hm“, én nem találok benne semmi rosszat, legkevésbé olyat, amiért érdemes volna sirni, pedig Irma, mikor ezt a nagyjelentőségű szót meghallotta, menten ríva fakadt.

Andory egy darabig hagyta sirni, aztán megállt, ránézett a lányára, most már a pipafüstöt az orrán bocsátotta a szabadba, aztán a balvállát egy kicsit felhuzta, majd hirtelen leeresztette és így szólott ismét, hogy:

— Hm!

Irma pedig nem azért volt éleseszű kislány, hogy e másodszori táblai határozattól a kuriához ne felebbezett volna.

— Nézze csak, anyácska, apa nem akar elvinni a bálba, pedig már itt volna az ideje!

Andory ekkor rászánta magát, hogy a semlegesség teréről a cselekvőség terére lép. — Andoryné még nem is felelhetett a

lányának, mikor ő már belevetette magát az egyik karosszékbe és megkérdezte Irmát, hogy hát voltaképen mit is akar a bálon.

— Hát táncolni, mulatni!

— Hiszen egész este petrezselymet fogsz árulni, nincs egy fia ismerősünk sem, aztán elvertük a sok pénzt és mégsem mulattál.

No, ez több volt, mint amit Andoryné anyai jószíve elbírt.

— De már azt ne mondd, hogy Irma petrezselymet fog árulni; van ő olyan szép leány, hogy a megyei fiatal urak, de még a vének is kedvet kapjanak a tánczhoz, ha ő megjelen, ha te zsugoriságból sajnálod azt a néhány forintot, amit ki kellene adnod, akkor ne takarózz azzal, hogy Irma petrezselymet árul majd...

Mondott ő bizony még többet is az apjuknak négy szemközt, hogy hát azt akarja, hogy Irma a nyakukra vénüljön, hogy ugy elzárja? Persze, ha ő az ő pipája mellett lehet, akkor a gyermekei jövőjével semmitsem törődik. De ő azért is meg fogja mutatni, hogy elmennek a bálba! Maradjon ő otthon, ha neki az jobban tetszik, de Irma és ő ott lesz! Ki is utalványoztatott hamarosan 150 forintot báli ruhára.

Mikor aztán az öreg látta, hogy a készülődések komolyak, hogy nem kell már kedves felesége részéről holmi hirtelen rosszul-léttől tartania, az utolsó napon hát ő is kiadta a szalon-ruháját, hogy egy kissé kiszellőzzék, nehogy a molyok ellen betett naftalin szagát a bálterembe is elvigye.

Este aztán befogatott és behajtottak a városba.

Az öreg Andoryt igen szívesen látta egy tarokk-kompanya, ahonnan épen a negyedik hiányzott. Ő hát bekísérte a feleségét meg a leányát a tánczterembe, aztán szépen elbucszott tőlük, hogy egész a szünóráig a pagátot meg huszonegyest kergesse.

Hanem Andory mégsem volt jó próféta, mert Irma nemcsak hogy nem árult petrezselymet, ellenkezőleg, annyit tánczolt, hogy csaknem a lélegzetét veszítette el.

Egyszer aztán rákezdte a cigány a Palotás-esárdást, a legszébb tánczba fog, a fiatalság fölugrál helyeiről és ki-ki siet párjához. Irma Barna Tamással volt erre a tánczra foglalkozva.

Fölállanak, aztán két lépés jobbra bokázással és két lépés balra bokázással, majd félkarjával fogja Barna tánczosnője derekát, de ezzel a félkarral jobban magához öleli, mintha más minden erejét összeszedné, majd két kezével megfogva tánczosnője csipőjét, lassú forgásba hozza s így öleli magához, most elengedi tánczosnőjét s erről mintegy megfeledkezve, rakja a Palotást; jobbkezeiben selyemkendőjét lobogtatva, aztán ismét átöleli, megforgatja és ismét elereszti, dobbant a lábával s a leány megperdül a sarkán s mire megfordul, már ismét ott érzi derekát annak az erős legénynek aczélizmú karjai közt, kinek a szeméi már tűzben állnak, kinek a lehellete is oly forró.

— Tyuhaj!

Az andalgó a frissbe csap át, száz meg száz láb dobog a padlón, most már egy karrengeteg lobogtatja a magasba kendőjét, a tánczosok és tánczosnők minden egyes tagja, minden ize rezg a csárdás ütemei szerint; a forgás szédületes gyors, a leány odasimul a férfi keblére, ott tudja, hogy jó helyen van, majd elszakad tőle s ki-ki magában járja; egy-egy férfi, ki eddig nem tánczolt, közéjük keveredik és elrabolja a tánczosnőt s a tánczos nem haragszik, tőle loptak, ő is lop; derékon kap egy másik nőt és járja azzal tovább.

Szemesnek áll a világ!

A gyors forgatás közben egyik-másik férfi fölemeli tánczosnőjét a magasba, mint egy könnyű lepkét s vigyázva teszi ismét le a sima padlóra!

És foly a táncz!

— Tyuhaj!

— Sohse halunk meg!

És Irma? És Barna Tamás? No ők csak úgy járták a csárdást, mint a többiek.

Ha Barna hébe-korba eleresztette tánczosnőjét, hogy magában tánczoljon, ki-ki — szemük és az a delejes sugár, ami a szemükből kivillant, összekötötte őket még akkor is.

Mikor aztán már nagyon belemerültek a tánczba és egymás szeméinek a nézésébe, akkor Barna Tamás megpörgette Irmát, de oly erősen, hogy ez kénytelen-kelletlen odasimult Barna mel-

léhez, nehogy egyensúlyt veszítsen; Barna pedig, mikor annak a karesu teremtsnek az alakját ott érezte keblén, elfeledkezett arról, hogy a bálteremben van, arról, hogy hisz ő csak ma látja először ezt a csöpp kis leányt és nem tudván magán uralkodni, hirtelen megcsókolta annak kipirult arcát.

Ettől aztán mindketten megijedtek; hátha látta valaki, de Barna olyan szépen tudott bocsánatért esedezni, hogy Irma nem haragudhatott reá merészségeért.

Aztán nagyon félték, hogy hátha a mama meglátta!

Dehogy látta. Annak sokkal fontosabb dolga volt, most panaszkodott épen szomszédnéjának a fővárosi drágaság miatt, hogy férje azzal a nagy fizetéssel (1200 forint o. é.) nem tudott akkor kijönni, és most, hogy minden hivataltól visszavonult, most a birtoka jövedelméből is igen szépen megél (körülbelül 8000 frt.).

Ezen aztán a szomszédné nem győzött esodálkozni, hogyan lehet az, Andoryné meg csupa feledékenységből nem mondta meg, hogy míg férje Pesten hivatalnok volt, addig nem volt birtoka.

Barna Tamás a csárdás után szépen helyére vezette Irmát és a mamájával együtt az étkezőterembe kísérte, Irmával természetesen karöltve.

Aztán egypárszor úgy oda találta a karjával Irma karját az oldalához szorítani, hogy ez utóbbi minden Röntgen-féle kísérlet nélkül is meg tudta mondani, hogy Barnának a jobboldalán oldalbordái is vannak.

Szünóra alatt Andory is családja körében volt s szives marasztalására Barna is velük maradt, természetesen Irma mellett. Barna, az Andoryval szomszédos birtok egyetlen örököse.

Azt biztosra vehetjük, hogy Irma az éjjel legalább háromszor megfordította a párnát feje alatt. Azt mondják, ha a leány valakiről álmodik, aztán fölbred és megfordítja a párnáját, az a valaki is róla álmodik; — ez a valaki az adott esetben Barna Tamás volt.

(Folytatása következik.)

SZYLVESZTER ÉJJELÉN.

Irta: *Báró Cserényi Károly.* (1. fejelet.)

Mint keresztapa, kötelességem a fiúcska tartásáról gondoskodni; ami nevelését illeti, tudom, hogy jobb kezekre nem bízhatnám, kedves komaasszony anyai szeretettel fogja gondozni s meg vagyok győződve, hogy az ég áldása nem marad el. Ha valamire szükségük lesz, csak forduljanak a tisztartóhoz távollétemben, majd utasítani fogom, hogy mindig teljesítse kívánságukat. Annak idejében, ha Andor életpályát választani fog, mit saját szabad akarata szerint tegyen, mert az ember csakis úgy boldogulhat az életben, ha olyan pályára lép, melyre hivatva érzi magát; gondoskodni fogok arról, hogy tanulmányait anyagi gondok nélkül folytathassa és végezhesse.

És az áldás, mit az ismeretlen anya azokra kért, kik elhagyott gyermekén megkönyörülnek, nem maradt el, áldás volt maga az a jólelkű, rendkívüli szellemi tehetséggel megáldott fiú is, ki csak örömet szerzett nevelőszüleinek, ugymint nemeslelkű pártfogójának, de még más alakban is szállt az áldás a szerény lelkészlakra, melyet mindedig a gólya kikerült, míg végre mégis egy szép tavaszi éjjelen megkopogtatta az ablakot, gyönyörű kis babát hozott s így mégis beteljesült a különben oly boldog házaspár legforróbb óhajtása, habár késő is, tízévi házasság után leányuk született. Andor akkor hatéves volt. Mennyire örült ő a kis testvérkének! mert eddig mitsem tudott arról, hogy ő nem édes fia a lelkészpárnak, de hát ami nem volt titok az egész környék előtt, azt ő csak akkor tudta meg, mikor iskolába

járt és egyszer társaival valami okból összeveszett és egyikök, egy vásott rosz gyerek utána kiáltott: „Megállj csak, majd kikapsz te azért holnap, te sehonnai! te senki fia!” Andor ugyan derekasan elpáholta a sértegetőt, de azért folyton hangzott fülébe: te sehonnai, te senki fia. Most tünt föl neki először, hogy hát az ő szüleit Dalmainak hívják, az ő iskola-könyvébe pedig úgy van írva: Jávorfai Andor. Többé nem volt nyugta, este átment az öreg kántorhoz s kérte: mondja meg neki, miért van ez így, hát csakugyan igaza lenne a bíró fiának, ki őt sehonnainak, senki fiának csufolta.

Az öreg ember nem tagadhatta meg a választ Andor kérdésére, s elbeszélte neki az egész történetet. Andor nem fakadt sirva, nem jajgatott, megköszönte a kántor bácsinak, hogy elmondta neki az igazat és hozzátette:

— Ha ezt a nevet még nem viselte senki, akkor az csakis az én egyedüli tulajdonom, igyekezni fogok ennek az ismeretlen névnek dicsőséget szerezni, úgy, hogy világgá szálljon a híre!

És a mit a gyermek föltett magában, komoly fogadalommá vált az ifju lelkében, melynek beváltásán ernyedetlen szorgalommal dolgozott, természetes veleszületett képessége, buvárkodó szelleme könnyítette haladását a tudományos tanulmányokban s első művei máris figyelmet keltettek a tudósok köreiben; a gróf nem kímélte erszényét, hanem mindenben bőven részesítette, amit tanulmányai igényeltek s büszke volt keresztfiára, ugymint nevelőatyja is.

A kis Juliska ezalatt gyönyörű hajadonná fejlődött; rajongó szeretet fűzte egymáshoz a két fiatal szívet. „Hogy szeretik egymást, mintha valóban édes testvérek lennének!” mondogatták a szülők mosolyogva; ők magok is azt hitték, míg egyszer arra a tudatra ébredtek, hogy az, ami lelkeiket, szíveiket ezer meg ezer ragyogó, szivárványszinben tündöklő szállal egymáshoz fűzi, nem szeretet, hanem igaz, mély szerelem, mely egész lényüket betölti.

Milyen boldog napokat éltek most, midőn Andor a szünidőre hazajött; a szülők örültek, hogy a két lélek, kiket a természet egymásnak teremtett, így egygyé lett; de minthogy a földön soha sincs öröm öröm nélkül, az édes boldogság kelyhébe keserű cseppek keveredtek, a tiszteletes ur egyszerre betegeskedni kezdett, egyre gyengült s egy reggel haldokolva találták dolgozószobájában a pamlagon fekvő. Még eszméletnél volt s utolsó erejét összeszedve egymásba tette gyermekei kezét és megáldotta őket, aztán hűséges életpárjának vállára hajtotta fejét és szemei lecsukódtak örök álmora.

(Folytatása következik.)

RÖPKE GONDOLATOK.

Ugy tartják: az a legnagyobb lelki kín, mikor szívünket annyira összeszorítja a fájdalom, hogy annak egy csöppe sem csordulhat ki.

Nem tudunk sirni!

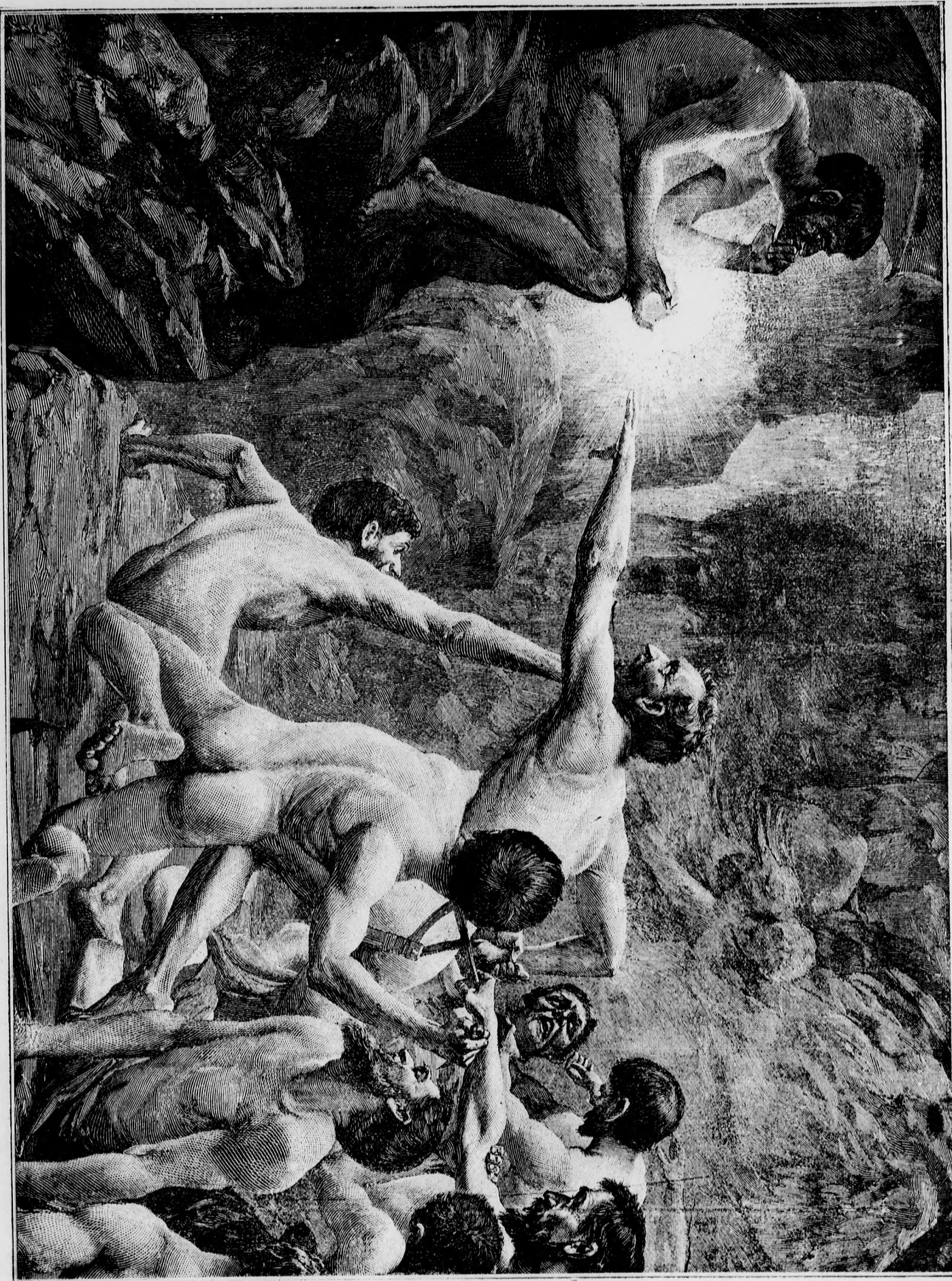
Pedig van ennél is nagyobb szenvedés. Mikor túlrad a tengernyi keserűség, de a büszkeség visszazorítja azt a szív kicsiny medrébe.

Nem szabad sirni!

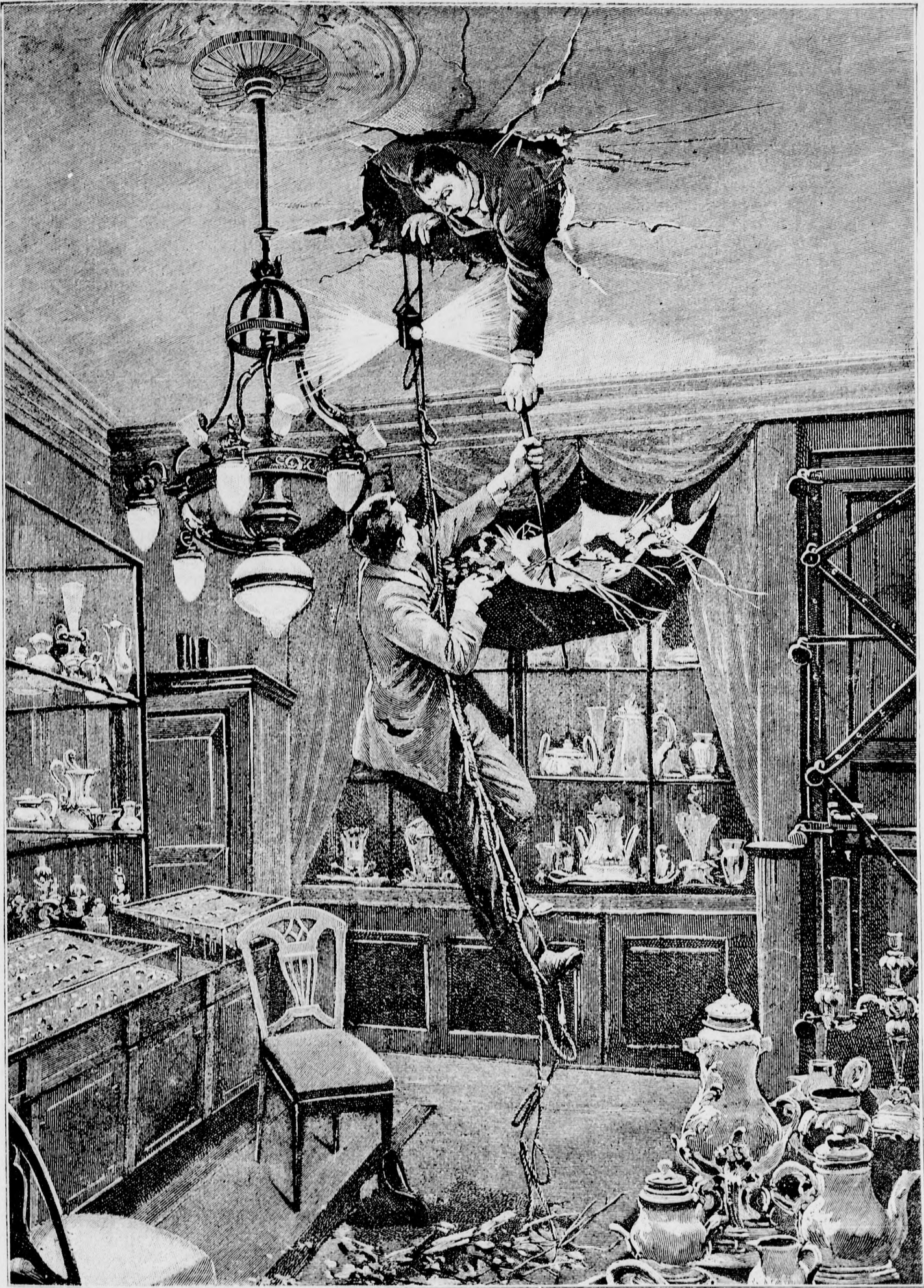
*

Az elszállott boldogság nem olyan, mint a vándor fecske. Ez ritkán vagy soh'sem tér vissza az egyszer elhagyott fészekbe, míg amaz híven felkeresi a megújuló tavasszal.

Nagyvárady Myra.

— † —
Küzdelen az aranyért. — † —

A betörök.

Költő a csatatéren.

Dalos madárka messzeszállott,
Csaták zajára, égdőrejre;
Ugyan, ki adna róla számot,
Hogy merre szállott, hol pihent le?!
Nem is való zaj a madárnak,
Csak néma rét, meg csendes erdő,
Elbujtató, rejtelmes árnyak,
Titkos magány, bánatfelejő.

De lelkesülve jött a dalmok
S az égdőrejre, ágyúszóra
Mekondítá a vészharangot,
S dalát a harczmezőre szórta.
Magányt, szerelmet elfeledve
Kardjával irt ő honyszerelmet!
Dalos madárnak erdő csendje,
E hely való az én szívemnek!

És irt egy rózsaaág tövében
Kiömlött vérrel gyújtó verset,
Amelytől lelkes örömben
Enyhült a vad golyótól vert seb.
Szavára tűzbejött a gyáva,
Ha volt magyar e névre méltó,
És felfakadt az üdv forrása:
A harczolók nyomán a vértó.

Majd nézte, nézte álmodozva,
Hogy lő a raj, hogy zúg a tábor,
Tüzes haragjában hogy ontja
Az ágyú boszúját magából!
Elgondolá, ha ágyú lenne
S szívét golyó gyanánt kilőné,
Habár a melle szétrepedne,
De ellenségét összetörné!

Elképzelé a távol bérczek
Vállán megszálló köd alakját:
A jog, szabadság istenének,
Ki védni jött szegény magyarját.
A táj felett iramló felhőt
Csak arra kérte elragadva:
Amerre jár, hirdesse, eljött
A szent világszabadság napja!

És minden egyes gondolatját
Iszonytató refrain kísérette:
Feje fölött golyó suhant át,
Kartács kipattant közelébe.
S golyózáporban tűzirányban
Ábrándozott a győzelemről:
Magamnak én mitsem kívántam,
Csak egyet kérek istenemtől:

Oh, add Hadiúr, hogy ezt a népet
Ne lássam veszni, futni győzve! —
És akkor épp a honvédséget
Kozák lovasság fogta közre.
Rohantak, öltek az üvöltők...
A téren át egy jajszó rezdül, —
Hadiúr meghallgatá a költőt:
Golyót küldött szívéen keresztül...

Dézi Sándor.

AZ UTOLSÓ „TE“.

Emléklap a multnak könyvéből.

(1. folyt.)

— Irta: *Beniczky Attila.* —

De édes nénikém, az a magány még sem volt tökéletes, — bátorkodtam közbeszólni, — avagy megfeledezett a „Mina tant“-ról, meg az „őrnagy bácsiról“, kiket azelőtt annyit emlegetett? — Dehogyan is feledeztem meg róluk! — folytatta — hiszen épen azokról akarok beszélni. Ők voltak házunk ugyszólván egyetlen, meghitt, benső barátai, úgy tekintettük és szerettük őket, mintha a családhoz tartoznának. Mina tant anyám gyermekkori barátnője volt, s mivelhogy az ő fejéhez is tapadt az „örökzöld pártá“, talán nem is épen azért, mert jobbnak tartotta a jegygyűrűnél, s egyedül állt a világon, egy kis házat és egy darab szőlőt vett magának Visontán; hogy anyám közelében tölthesse napjait, egy fogadott leánya volt, szegény árva gyermek, kit nagy gonddal nevelt, a kislány nem tudott magyarul, mikor Mina tant magához vette s ő nevezte el „tant“-nak s utána mi is mindig csak úgy híttuk,

Az „őrnagy bácsira“ pedig, mióta csak emlékezni tudok, mindig egyforma benső szeretettel gondolok és gondolni fogok, amíg élek. A mi birtokunkkal határos vagy 4—500 holdnyi pusztát örökölt egy rokonától s ott le is telepedett. Atyámnak iskolatársa és ifjúkori barátja volt, utjaik azonban későbbben szétváltak, atyám szenvedélyesen szerette a gazdászatot, barátja meg ép oly szenvedélyesen szerette a katonai pályát. Mikor szomszédunk lett, alig 35 éves volt és aki azt a férfiasan szép, daliás természetű embert látta, nem is akarta elhinni, hogy szivbaj miatt kellett a hadiszolgálatból kilépnie, hol fényes pálya várt volna rá, de hát a kegyetlen sors másképp akarta. Mennyire becsülték és méltányolták följebbvalói kitűnő tehetségeit, az bizonyította legjobban, hogy az alig 34 éves vezérkari századost őrnagyi ranggal léptették nyugdíjba. A gazdálkodáshoz természetesen nem értett, atyám bérbe vette birtokát s ő csak a tanyai házat tartotta meg magának és két hold földet körülötte, mit kertté és parkká átalakított.

Házunknak mindennapi vendége volt s több időt töltött körünkben, mint otthon az „Agglegény lak“-ban, amint elnevezte. Velünk gyermekekkel sokat foglalkozott a legbarátságosabb módon, francia és angol könyveket hozott nekünk s velünk olvasott, nagy sétákat, kirándulásokat tettünk a hegyekbe az ő kíséretében, ő mindig tudott valami érdekeset és tanulságosat elbeszélni; s mindnyájan rajongtunk a mi kedves „őrnagy bácsinkért.“ Én akkor épen kilencz éves s a legidősebb voltam testvéreim közül. Ha az őrnagy bácsi a fővárosba utazott, hazajövet mindig csinos ajándékokat hozott nekünk, de mindig egyenlőn gondoskodott valamennyinkről, egyikünket sem tüntette ki, mint kedvencét, így hát mindnyájan egyenlő szeretettel és tisztelettel viseltettünk irányában.

De az idő nem áll — multak a napok és szinte észrevétlenül — évekké váltak; a jó levegő és a rendes, nyugalmas életmód nagyon jó befolyást gyakorolt az őrnagy egészségi állapotára s amint látszék, teljesen kiépült szivbajából; valószínűleg ő maga is azt hitte.

Én ezen idő alatt már ama kort értem el, a mikor a „kis leányból nagy leány“ lesz. De azért

csak úgy bántak velem, mintha még nem léptem volna át a gyermekkor határát. Ezen időtájt az őrnagy egyszer azzal a hírrel lepett meg, hogy a parkban szép villát fog építeni, egészen modern stílusban; a régi kis ház pedig majd jó lesz a cselédek számára

Nemsokára hozzá is fogtak az építéshez; mi gyermekek természetesen nagyon kíváncsiak voltunk, de az új házra, bármennyire kértük az őrnagyot, hogy már egyszer megnézhessük, ő mindig az felelte:

— Majd ha készen lesz és egészen berendezve, akkor megnézik a pinczétől a padlásig, addig csak legyetek türelemmel; hiszen tudjátok, hogy „a türelem rózsát — de sok más egyebet is — terem!”

(Folytatása következik.)

Miniszteri székfoglalás.

Írta: Nagy Ferencz.

Holnap jön a miniszter!

Ezt a pár szót lehetett hallani valamelyik krízis után egyik miniszteri palotában. Ezt hajtogatta minden hivatalos, minden hivatalnok.

Erről beszéltek nagy komolyan a miniszteri tanácsosok, osztálytanácsosok oly fontoskodó képpel, mintha legalább is arról volt volna a szó, hogy a nap nem jön többé fel, hogy áldást-hozó sugaraival melengesse gyatra földünket és az új miniszter van hivatva arra, hogy azt természetfölötti hatalmával, lángszével visszaesalogassa, hogy megmentsen bennünket a megfagyástól.

Igen, jön a miniszter!

Számtalan csoport verődött össze az illető minisztérium különböző osztályaiban, élénken megbeszélve az új embertől várható zseniális dolgokat, reformokat, szervezéseket, újításokat, változásokat, amik mind-mind váratlan előléptetéseket, óriási avangement-t hoznak magukkal.

— Tintássynak beh jó dolga lesz — mondá egyik fogalmazó, — neki nagybácsija

— Bizony, bizony — toldá hozzá több hang — ma-holnap lesz belőle miniszteri tanácsos.

— Pedig ugyancsak mulya gyerek — szólt közbe Porzó segédfogalmazó.

— Egy okkal több, hogy előre menjen — jegyzé meg némi keserűséggel Tollassy Dani, titkár 15 év óta, aki már egy tuczat minisztert és államtitkárt látott jönni-menni, akl maga megirt vagy nyolcz miniszteri üdvözlő meg bucsuztató beszédet. Hogy annyira hasonlítottak egymáshoz, mintha csak úgy másolta volna le rendre egymásról alkalomadtán, arról ő természetesen nem tehetett: minek fordulnak ő hozzá ilyen bagatell-dologban!

Ilyenfórmán beszéltek meg a földrengető nagy eseményt a változás szerencsáját élvező minisztérium tisztviselői, és beszéltek volna még tovább is ebben a szellemben, ha meg nem zavartatnák benne.

Ugyanis összehívták őket egy fontos rendelet meghallgatására, amelyben illő hivatalos komolysággal ékes kuriális stílusban meghagyták nekik, hogy másnap parádés ruhában, t. i. magyar gálában, frakkban, vagy legalább szalonban jelenjenek meg; akinek nincs, az be ne tolja az ábrázatát, mert különben kívülről tétetik be vele az ajtót...

Ez az utóbbi passzus ugyan nem volt benne a rendeletben, ezt csak én fűztem hozzá könnyebb megérthetés céljából, de azért akit illetett, hallgatag is kivette belőle, hogy mihez tartsa magát.

Erre a rendeletre támaszkodva, el is illantak már negyedkettőkor a hivatalból, még az utczán is folyton e szellemdús tárgy fölött debattálva.

Nehogy csodálkozzék valaki azon, hogy ez a miniszteri székfoglalás annyira fölrázta őket csöndes nyugalmukból, tompultságukból. Hisz a kilátások mily óriási tere tárult föl egyszerre előttük! Mennyi új remény gyúlt fásult szívükben arra a gondolatra, hogy mily nagyarányú személyváltozások állhatnak be!

Száraz akták észbutító bilincseiben nyögő fantáziájuk hirtelen fölszabadult pillanatokra és fékét vesztve, zabolátlanul csapongott a különböző fizetési fokozatok útvesztő labirintjében...

Másnap kilencz órakor nem lett volna tanácsos a minisztériumba menni: nem volt ott senki. Ily nagy napokon szabad egy órácskával később jönni, hisz nem mindennap van tárczaváltozás.

Aztán nem is olyan gyerekség ám magát frakkba, vagy pláne magyar gálába vágni. Az is igényel egy kis időt.

No de azért úgy tizóratájt már ott feszelegtek, ott zümögtek a nagy tanácsteremben teljes díszben, amint az ilyen alkalmakkor már szokásban van: tout comme il faut.

Itt azonban már csak egész halkán, suttogva ejtettek el egy-egy szót, hisz a szomszéd szobában a „kegyelmes úr”, a miniszter trónol.

Valahányszor egy magasabbrangú pályatárs jött be szaporítandó a tisztelgők számát, némán hajtogatták meg magukat, és abban a mérvben, amint ezek száma növekedett, vált máris fontoskodó, ünnepléses, kikent-kifent ábrázatuk még ünneplésesebbé.

Eljött Aktássy miniszteri tanácsos is, pedig őt ugyancsak nem várták. Mert Aktássy államtitkár-helyettes lévén, számított arra, hogy majd ő lesz az új miniszter államtitkárja. Már biztosra vette az egész minisztérium, és nem lett belőle semmi, amennyiben gondoskodott a homo novus arról, hogy ezt a fontos állást az ő szájaize szerinti ember töltse be.

Ezért nem hitték, hogy Aktássy eljőjön. Körül is fogták menten, ahogy megjelent az ő hóri-horgas, szikár alakja, és csendes részvétellel szemlélték őt, azzal a résztvevő szájalommal, amelylyel azok iránt viseltetünk, akikről tudjuk, hogy kapniok kell valamit, ami után régóta áhitoznak, ami vágyaik netovábbját képezi, amit méltán megérdemelnek, s amitől egyszerre csak elesnek, mert ime más ember más érdekköre másként kívánja.

És Aktássynak jólesett a vonzódásnak ez a jele: a felülről jött mellőztetésért kárpótolta az alulról önkéntelenül, spontán megnyilatkozó ragaszkodás.

Vagy talán ez a csendesen nyilvánuló szimpáthia már csupán a hatalmát vesztett embert illette volna meg, akiről már tudják, hogy az övéhez hasonló mellőzéseket rendszeren már csak a penzió követi, aki tehát nem áll többé utban, hanem au contraire, még helyet csinál?

Helyet csinál! Tehát lesz előléptetés!

Ez hozta őket oly jóakaró hangulatba, nyomta el bensejükben a régóta duló irigységet, ébresztett érzékeny szívükben annyi érzelmet. A leáldozóban levő napot látták benne, a melynek letünte után közülök fog valamelyik fölemelkedni, hogy aztán sokáig, sokáig ragyogjon... Hogy meddig? Ki gondolna ilyenkor avval!

A hozzá közelebb állók bele akarták vonni őt is a társalgásba. De ő nem ment bele, nem reagált semmire. Szelleme szórakozott volt és csak néha-néha kísérté egyik-másik hivataltársa megjegyzését köteles moaolylyal, mintegy eleget téve az udvariasság követelményeinek, de az egész diskurzusból nem hallott, nem értett semmit.

Nem maradt el Pimpszky czimzetes miniszteri tanácsos sem, akit az előző miniszterek valamely egyikök ellen elkövetett apró indiszkréczió miatt állhatatosan mellőztek: örökségképen hagyva egymásnak az ő véletlenül elkövetett kis vétkét. Pedig már vagy 18 éve ugyanazon minőségben áldoz a haza oltárán.

Pedig Pimpszkynek kitünő tulajdonai valának, olyanok, amelyekkel mindenütt a világon sikert aratott volna.

Hízeigő, mézes-mázos hangon tudott beszélni; tudott kemény lenni lefelé és ügyesen, alázatosan bókolni fölfelé, már amint a körülmények magukkal hozták. Hanem a titoktartás nem tartozott erényei közé. De hát ki tehet arról, hogy a véletlen mily természettel áld meg bennünket, ügyefogyott halandókat. Vagy talán az az indiszkréczió szerencsét volt hozandó reá, csak-

hogy puszta véletlenségből nem ütött ki jól? Ki tudná azt megmondani?... Most azonban az ő keblét is édes remények dagasztották...

Egyszerre csak megszólal a villamos csengettyű, élesen, parancsolóan. Érezni lehetett, hogy oly ember nyomta meg a gombját, aki teljes tudatában van annak: ki ő.

Hej, az a villamos csengő, minő hatása is van annak, micsoda mozgás támadt szavára a különben békés emberkék soraiban!

Mindannyi fölegyenesedik, ki-ki ránt egyet magán, megigazitja nyakkendőjét, megtapogatja fejét, hogy rendben van-e a hajzata, no meg talán azért is, hogy helyén van-e még a feje, és lélegzetüket visszafojtva, rábámulnak a nagy, jól kibélelt kettős szárnyajtóra.

Mire az kinyílik és előtűnik a szolga fölindulástól sápadt ábrázata, aki görbülő háttal, alázattól görnyedve rántja azt fel.

Mintha elektromos áram járta volna át az összes jelenlevők tagjait: összerezzenek.

És ekkor emelt fővel, lassu, méltóságteljes léptekkel megjelent a nagy férfi, ő nagyméltósága a miniszter.

Egét, mit is mondok, falakat verő éljenzés fogadja.

Az államtitkár eléje megy, mélyen meghajol és elmondja az ünnepi beszédet: visszamegy a multba, kiemeli a gondviseléstől a magas pozíra kijelölt nagy férfi eddig elért sikereit, páratlan érdemeit; mond olyanokat, amikről az maga sem tud semmit, hangsúlyozza, mennyit nyer vele a haza, a trón — ha önmagában az ellenkezőről van is meggyőződve — és avval fejezi be nagyhatásu beszédét, hogy sokáig tartsa meg az ég ő excellenziájának pótolhatatlan nagy személyiségét...

A miniszter pedig mélyen meghatva mond köszönetet a szíves fogadtatásért; igéri, hogy mint eddig, úgy ezután is rendületlenül szíven viselendi a trón, a haza és első sorban a tárczája sorsát, no meg hogy különösen az alsóbbbrangu hivatalnokok sorsáról sem fog megfélekedezni, tette hozzá jóakaró mosoly kíséretében, odavetve ezzel nekik egy kis konczot, amelyen majd megint évekig elrágódhatnak. Ezeket mondva azonban, szemei különös fényben játszottak, mintha csak sugárzott volna ki belőlük egy kis maliczia is. De ugyan ki ügyelne ilyesmire ily nagy napon, ily ünnepélyes pillanatokban!

Azután egyenként kezet szorit velük, egyikét-másikát megszólításra méltatja, végre buzgalomra intve az összeséget, fül-dobhártyát megrepszító éljen-kiáltások közepette visszavonul.

A hivatalnok-had pedig szerteszt rebben, a tágas folyosók minden irányába, ki-ki elsompolyog szobájába, szép csendesen odakuporodik íróasztala elé, előveszi az ügyiratait és újból moz-

gásba hozza az akták elintézésében megrozsdásodott agyának lomha kerekeit.

Csakhamar már csupán a tollak serczegése hallszik, egyiknél-másiknál e szavaktól félbeszakítva!

— Mily kedves ember az új „kegyelmes úr!”

ÁRMÁNYOK HŐSE.

(Regény, egy kötetben.)

Irtta: *Inokai Pál.*

II. Szörnyü kép.

„A helyzet igazolása.”

Ez a sor állt a borítékon. Tartalma pedig így hangzott:

Uraim!

Midőn megtalálják a grófné hült tetemeit, senkit a gyilkossággal ne vádoljanak!

Ezért teszek e sorokban vallomást.

En vagyok egyedül a gyilkos; itt engem francia tanítónak hívtak, de a grófné jól tudta, hogy egészen más vagyok!...

Két év előtt szerencsés voltam Amália grófnéval egy külföldi fürdő idénye alatt megismerkedni.

Elszegényült porosz származásu előkelő család fia vagyok... A grófné így akarta, hogy míg özvegyi gyászát hordja, én francia tanítólakjam a közelben, kis leányát tanítva és ez idő alatt gyakran láhattuk egymást.

Egy év óta vagyok az ő akaratából itt francia nyelvtanító.

De ahelyett, hogy nagyobb reményt nyújtott volna kezéhez, hirtelen megváltozott, s kezdett elutasítgatni.

Mi okból, nem sejtem. De a megvettetés kínjait tovább tűrni nem bírom.

A ki engem, mint még férjes asszony, meghódított, s hitegetve magával csalt e vidékre, s most egyszerre megszüntette viszonyunkat, s távozni kész, azon nőnek, volt kedvesemnek ezért meg nem bocsátok! Megveten én is, de lakolnia kell!... Életét veszem el. Meg fog szünni dobogásától az a szív, mely én értem már nem ver.

E sorokat lakásomon irtam meg és itt hagyom. Nevemet hiában írnam le, nem az, a hogy itt ne-

❖ A jégmadár. ❖

veztek... Elég annyi, hogy megboszulta magát egy megsalt szerető, hogy Tarodi grófné, Zárkay Amália ne hitegethessen többé soha senkit.

A volt francia tanító.

E levelet eltette egyik rendőri tiszt, és miután az orvosok a grófné életben maradását hitték; csupán ezeket hagyták mellette.

Iszonyatos látvány volt a szép nő, vérző sebével és lecsukott szemeivel. Nem volt benne életjel. Meg sem mozdult néhány óráig.

Végre mély sóhaj és fájdalmas nyögés jelenté, hogy még él.

Mihelyt szólni birt, azonnal kijelenté a Bodonyi kérdésére, hogy valóban a francia tanító rohant rá, pár szó váltása után, saját törét kapta fel az íróasztalról, s hirtelen vitte végbe tettét.

Az orvos mondta, hogy levelet hagyott hátra: mert ő maga bizonyosan eltűnt, miután sehol nem találják, bár keresik.

A grófné nem tudott többet beszélni. Nem is akarták faggatni ily állapotában, midőn életéhez sem volt sok remény.

III. Mi az igaz?

Két teljes hó mult el, mire a grófné felgyógyult.

Saját termében kellett a rendőri kihallgatásnak végbe menni, és a gyilkos levelét előtte olvasták fel.

— Ez merő rágalom, ez nem igaz! — védekezett megdöbbenve Amália grófné. Én nem ismerem ezt az embert férjem életében. Egy éve, hogy francia tanítóul megfogadtam s mint ilyennel bántam méltánylólag, de nem kitüntetésekkel, mintha vele viszonyban lettem volna. Csak pár hete vettem észre, hogy kezd merész lenni, s nekem udvarolni bátorzkodott, amiért rendreutasítottam, s meg is mondtam neki: hogyha nem hágy fel idétlen ostromlásával, el fogom bocsátani...

— Ily körülmények közt hogyan engedhette grófné asszony gyermeke mellé tanítóul? Hátha azt választotta volna boszuja tárgyául? — kérde a rendőrtiszt.

— Mondom, hogy csak pár hét óta vesztette el az eszét, mert különben komoly, művelt férfi volt. Nem gondoltam arra, hogy végletekre ragadja dühös szenvedélye.

— És nem sejti grófné asszony, mi lehet az igazi neve? Miután itt álnevet viselt.

— Nem mondta soha, hogy Lomme nevén kívül más neve is volna. Az egész ember e hátrahagyott levél szerint egy bolond kalandor lehet, aki még hazugságokra is képes. Gyilkosságát előzőleg

tett szerelmi vallomása ugyan őrjöngő volt és a visszautasításra lett oly vakmerő dühös: mit a grófné fel nem tett volna róla. Különösen nem tudja, hová való. Beszéde szerint Budapesten több órát adott négy év óta: a francia nyelvből. Onnan jött ide.

Amint a grófné egyedül maradt, kisleányát magához hívatta.

A kis Erna most már tudta, hogy a francia tanító vitte végbe azt a rettenetes dolgot az ő mamájával, tehát elmondta neki a bevérezett tankönyv történetét, melyet a grófné figyelemmel hallgatott. S nézte is a könyvet. Eltette e világos bűnjelet, bár a kis leányon kívül más senki sem látta a francziának véres kézelőjét, sem a könyv lapjának általa bemocskolását.

A cselédség is csodálkozott a másként szolid embernek ez őrült tettén.

A legelegánsabb külseje volt, senki fel nem tette volna róla e borzasztó dolgot. — A grófné sem vádolhatta magát azzal, hogy a férfival talán kokettirozott volna. Efféle nem fért a komoly gyászoló nő jelleméhez.

Szerencsére a seb teljesen begyógyult, s csupán a borzadályos visszaemlékezés bántá a grófné kedélyét.

(Folytatása következik.)

Az ellenállhatatlan.

Írta: Tölgyessy Mihály.

— Vége. —

Tisztelt Nagysád!

Midőn e sorokat írom, el va-

gyok tökével, kegyed előtt két évig sem mutatni magam! Nagyon illetlen, sőt frivol voltam kegyeddal szemben. A gúny nyilával önmagamot sebeztem meg. Megvallom: játékot űztem kegyeddal, házias erkölcesit ki akartam gúnyolni! Rajta vesztettem! A csapás, a mit kegyedtől kaptam, kijózanított. Most igazán ki akarok gyomlálni magamból minden bojtortjánt! Nem tudom, megjelenhetek-e még egyszer kegyed előtt, — de ha mához két évre még rendelkezni fog sorsával és szabad akaratával, akkor, ha Isten éltet, be fogom mutatni, milyen az igazán kigyomlált ember.

A klubban megitták a husz üveg pezsgőt és kinevelték Gárdonyi Laczit, ki egy kis libácska rendreutasítását oly komolyan veszi és más emberré akar lenni.

— Látszik, hogy Laczi e téren még ujoncz! — mondá Stefi, a klub elnöke. — Én nemcsak rendreutasítást, hanem csattanós pofonokat is kaptam már! És ugy találtam, hogy mindegyik pofon egy-egy lépéssel közelébb vitt a czelhoz.

Két év multával, ugyanazon a napon és talán körülbelül ugyanabban az órában Renée ismét a verandán ült és kézimunkával foglalkozott. Minden ugy volt, mind két év előtt. Keze most is szorgalmasan öltöget, gondolatai messzire elkalandoznak, de azért nem szurja meg magát.

☞ A faun. ☞

Vajjon gondol-e Gárdonyi Laczira, ki két év előtt ezen a helyen az ő részéről oly kemény leczkét kapott?

Egy idegen ur jön fel lassan a lépcsőn. Komoly arcu, megülepdedt férfi, kinek minden mozdulata a komoly becsületesség és puritán egyszerűség kinyomatát viseli magán.

Renée nagy szemekkel bámul, egyszerre azonban élénk pirómlik el arcán. A jövevény észrevette ezt és örömmel gyul ki arcán.

— Renée kisasszony! — szólal meg csaknem alázatosan.

— Ön az, Gárdonyi?

— Én vagyok! Két év előtt megígértem, hogy bemutatom magamat kigyomlált állapotban. Itt vagyok, ítéljen fölöttem! Két évig dolgoztam, hogy jóvá tegyem eddigi léhaságaimat. Beállottam gazdának, sőt első munkásnak tulajdon földemen, mely már azon a ponton állott, hogy búcsút vesz gazdájától és egészen a bérlő tulajdonába megy át, kigyomláltam a telekkönyvet is, tisztán állok, megkomolyodtam, tudok dolgozni és ezt kegyednek köszönhetem.

Renée ámulva hallgatta e szöveget és álmélkodva tekintett az egykor könnyüvértű fiúra, ki most oly szolid és komoly, mint egy szerzetes.

— Ön csodát vitt véghez, Gárdonyi! — mondá. — Valóban nem hittem volna!

— Esetemből látszik, hogy még ma is történnek csodák, — válaszolt Gárdonyi. — Hanem a legnagyobb csoda még hátra van.

— Mi lenne az Laczi?

Mily kellemesen, mily bizalmasan csengett fülébe ez a megszólítás: Laczi! Hosszu két esztendő után ez volt az első lelki öröm, mely a vezeklő századvégi lovagnak osztályrészül jutott. Sugárzó arccal ragadta meg Renée kezét s így szólt:

— Azt hiszem, a csoda már megtörtént. A századvégi szellem meghajtja lobogóját a csendes házi erkölcsök hősnője előtt és elismeri, hogy tévuton járt eddig.

— Engem gondol tévuton járónak?

— Oh, dehogya! Magamat! Most igazán, mint bűnbánó állok itt! Saulusból most igazán Paulus lettem, meg vagyok tisztítva, ki vagyok gyomlálva alaposan. És most még egyszer kérdezem: szabad-e ezt a megtisztult szívemet, melyet a kegyedre való gondolat vértezett fel kitartással, lábai elé tenni? Szabad-e a két év előtti kérelmet valamivel korrektebben kegyed előtt ismételni?

— Mi lenne az, Gárdonyi?

— Renée, két évi küzdelmem, munkálkodásom, önlegyőzésem és egyre fokozódó önzetlen szerelmem jutalmául tegyen engem a legboldogabb halandóvá!

A házi erkölcsök hősnője meghatottan hallgatta őt végig. Hiszen az ő szíve sem volt fából! Szeme lágy fényben uszott és ezzel a fényes szemével oly pillantást vetett Gárdonyi Laczira, mely a hetedik mennyország örömeiről egy halvány fogalmat keltett benne.

Aztán hirtelen egy kis pajzanság tört ki Renéből s így szólt bájos mosolyal.

— Hát majd én is a helyesebb címre utasítom önt: beszéljen a mamával!

EVEK MULVA.

Irta: *Stárosolszky L. Jenő.*

Kelinszkyék batyubálján (vagy ha jobban tetszik jourján) történt, hogy mikor Kereszthy Gyuszi egy óráig tartó esárdás után a kis Kaáli Juliskát helyére vezette, Kund Bandi, a körösvölgyi nábob, otthagya a mamák társaságát, egész legényesen összeütötte a bokáját és tánczra kérte a pihegő kis babát s odakiáltva a czigánynak, megmutatta a bámuló vendégkoszorúnak, hogy

az özvegy ember is tud valamit. Gyuszi, ki akkor még jogászgyerek volt, meg is jegyezte:

— Hosszu haj, rövid ész, kopasz fej, semmi ész. S nagyokat kaczagott az öregem. Hej, pedig régi mondás: az nevet legjobban, a ki utoljára nevet.

Még mindig a jól sikerült batyubál és az azt követő morzsabál volt a napirenden, midőn egy, illetve két új hír, a feledésbe küldte. Ez a két hír volt, hogy Kund Bandi mindennapos kezd lenni Kaáliéknál és hogy Juliska hosszú ruhát kapott.

— El akarja venni a Juliska mamáját, — jegyezte meg Gyuri, de azért furta az oldalát ez a dolog, mert nagyon szerette azt a kis aranyos, tizenöt-éves babát.

Kaáliné özvegy volt s nem megvetendő birtokát, melyhez Juliska birtoka is járult, szerette volna már férfigezekre bízni, mert bizony ő nem értett hozzá. Nap-nap után tapasztalta, hogy fogy a gazdasága.

Kund Bandi szintén özvegyember vala, egyike az első gentryknek s miután megunta az özvegyiséget, nem számolva kopasz fejével, elhatározta, hogy rideg kastélyába urnót hoz, még pedig a kis eleven Juliskát. Különben már gyermekkorától kedves bácsija volt Juliskának, kinek apjával nagyon jó barátságban állott.

Egy szép téli délután, Juliska éppen az új Miczi babáját öltöztette, mikor mamája és Bandi bácsi komoly arccal benyitottak hozzá.

— Nézze csak Bandi bácsi, — kiáltott, — ilyen babát még nem látott, ez beszél.

— Tedd el játékosat, — szólt komolyan a mama. Fontos dologról beszélünk most veled. Kund András ur megkérte a kezedet és feleségül vesz.

Juliska kerekre nyílt szemekkel nézett, hol a mamára, hol Kundra, hol a bábuja, majd pedig elkezdett pityeregni.

— Miért sírsz édes gyermekem? Nagy lány vagy már, Bandit szereted, ő is szeret, miért ne lehetnél felesége?

— Mért haragszik rám mama, hogy elküld, hisz ha Bandi bácsi feleségül vesz, elvisz innen, én meg mit csinállok nála a mama nélkül?

— Oh, te kis bolondos, én is ott fogok lakni.

— U-ú-úgy, hisz' akkor gyerünk oda, nekem mindegy, ahogy mama akarja, de a bábuimat is elvihetem, ugy-e mama?

Szóval rendbe jött a dolog.

Kund Bandi boldogan csókolta meg a kis menyasszonyát, ki el nem tudta képzelni, miért ölelte olyan hosszasan magához Bandi bácsi, mikor máskor ezt nem szokta tenni?

Estefelé átjött hozzájuk Gyuszi búcsuzni, mert szünidejének vége volt.

A mama nem volt bent.

— Tudja-e, mi az ujság? — kiáltott Juliska. — Ugy nézzen rám, hogy menyasszony vagyok. Bandi bácsi menyasszonya.

Gyuszi csak nézett, de mikor látta, hogy ez csakugyan igaz, nagyon elszomorodott, kék könyccsepp csillogott szemében, elkezdett beszélni a kis lánynak, hogy ne tegye azt, ő szereti, várja meg az időt, míg diplomát nyer és menjen ő hozzá.

— De bolondka maga Gyuszi — szólt nevetve Juliska. — Hisz azért szerethet, én is szerethetem, az a különbség csak, hogy Bandi bácsihoz megyünk lakni.

Gyuszi éppen felelni akart és felvilágosítani a kis ártatlan teremtest, hogy másképp lesz az, midőn a mamához jött és ő rövid idő múlva szomorúan távozott.

— Nem tudom, mi lelte máma ezt a Gyuszt — mondá Juliska mamájának, midőn az ifju elment, — olyan szomorú lett, hogy megmondtam neki, hogy menyasszony vagyok.

— Hagyj fel vele és ne nevezd Gyuszinak, ezt nem szabad, most már vőlegényed van, csak azt kell szeretned.

— Hisz szeretem őt is, de Gyusz... Gyu... Gyulát is, mért is nem? Azt mondta, ő is szeret, hogy legyek az ő felesége, ha ügyvéd lesz; ugy-e mama, ő hozzá is hozzáad majd?

* * *

Évek multak. Juliskából gyönyörű asszony lett. Hej, mikor végighajtotta fogatát a városkában, de sok epedő sóhaj is szállt utána! Szép volt, de boldogtalan. Tudta már, mi a nő; tudta már, hogy mint a virág napfény után, ugy a nő, szerelem után vágyik, oh, de e vágya csak ábránd volt. Férje bálványozta, minden gondolatát teljesíté, csak szerelmet nem tudott neki adni. Tisztelte az urát, de nem szerette, átok volt minden percz, melyet vele kellett töltenie. Feltűnt előtte Gyulának a képe, kit azóta sem látott, mióta évekkal ezelőtt elbúcsúzott tőle, ilyenkor elkezdett zokogni, eszébe jutott minden szó, mit neki az ifju mondott és zokogott; tudta már, mi az a szerelem. Anyja vigasztalni akarta, de ilyenkor kitört belőle a keserűség, szemére vetette, hogy ő az oka boldogtalanságának.

Dr. Kereszthy Gyula ügyvédi irodát nyitott s nemsokára rá fellépett képviselőjelöltnek.

A programbeszédjén ott volt a kerület összes gentryje s Kundék is.

Dobogó szívvvel várta Juliska az új jelöltet. Hogy néz ki, megismer-e, emlékszik-e még reám? Ily kérdésekkel foglalkozott. Gondolatait óriási éljenzés zavarta meg, — belépett az új jelölt.

Oh, hogy tapadt nézése a daliás fiatal emberre, hogy arczába szökött a vér, midőn nézésük találkozott és az ifju oly szemrehányólag tekintett reá. S midőn beszélni kezdett, midőn befejezve beszédjét, vállaira emelve hordozták körül választói, folytonos éljenzés közepett, nem tudott többé uralkodni magán, kiment a teremből, felült fogatjára és elhajtattott saját udvarházába. Egy öreg cseléd gondjaira volt az most bizva. Este volt, midőn Juliska odaért. Köny gyült a szemébe, mikor viszontlátta gyermekségének boldog helyét, s oly jólesett ott kisirni magát.

Kund és anyósa kétségbe voltak esve, észrevén Juliska eltűnését. Keresték mindenfelé s végre hazatértek, de ott sem volt. No, volt nagy ijedség. Végre eszébe jutott a mamának, hátha régi otthonába ment leánya? Nem tévedett, ott találta siró leányát, ki ekkor nem volt már engedelmes leány, hanem egy asszony, ki saját feje, saját szive után indul.

Másnap délután Gyula irodájában ült és az elmúlt napról gondolkozott. Fel-feltűnt előtte a gyönyörű asszony, kit úgy szeretett, kit egyszerűen kopogtattak s egy sűrű fátyolos nő lépett be hozzá.

Oh, hiábavaló volt a fátyol, megismerte azonnal és remegő hangon kérdé: mivel szolgálhat?

— Ügyvéd ur kérem, — szólt Juliska, — egy fontos ügyet biznék rá, — itt elakadt. Leirhatatlan zavarban volt mindakettő.

— Kérem szépen. Tessék előadni.

— Tudja Gyu... ügyvéd ur én, én válni — tovább nem folytatta, zokogva vetette magát a

férfi keblére és a köny, mely mindkettő szeméből kicsordult, megmagyarázott mindent.

Gyula remegve ölelte magához a karsu nőt, ki feltolta fátyolát, összeforr az ajkuk egy édes csókban s ez a boldog pillanat feledteté mindazt a szenvedést, mit két szív évek óta kiállott.

Juliska beadatta a válókeresetet.

Kereszthy Gyula alaposan elbukott a választáson (igaz, hogy a nábobnak ezrekbe került ezt kivinni), de nem törődött vele, minden mandátumnál drágább, kedvesebb volt előtte az a végzés, melyben Kaáli Juliskát elválasztották Kund Andrásról, drága kis feleségének ölét pedig semmiféle miniszteri bársonyszékért sem cserélte volna el.

A HÉT TÜKRE.

— Csevegés. —

Nem hiába köszöntött be a farsang, de tótágast is áll az egész világ! Tulajdonképen azt se tudjuk: mi vagyunk-e vagy lány, ugy lebegünk a XIX-ik és XX-ik század között, mint Mohamed koporsója ég és föld között. Az egyik azzal argumentál, hogy ha 1899 = XIX, akkor 1900 = XX. A másik azt mondja, igen ám, de a 100 akkor lesz csak száz, ha a századik is hozzájön, egyébként csak 99 és nem száz; az egyik 0-tól, a másik 1-től kezd számítani, szóval nem tudunk megegyezni, hogy 19-ik vagy 20-ik században vagyunk-e?

Pedig milyen könnyű ennek a kérdésnek a megoldása! Az utczáról be akarok menni a boltba, a küszöbön megállok, míg a kilíneset lenyomom. Hol állok? Az utczán? Nem! A boltban? Nem! Tehát a küszöbön állok. Ez az év is olyan küszöbforma, sem egyik, sem másik, hanem olyan összekötő kapocs, küszöb a két század között.

Mi, akik ezt az évet megértük s akiknek az Isten a jövő évet is megérni enged, eldicselkedhetünk, hogy működésünk ideje két századra terjedt. Az ón tárczairói tollam is működött már a múlt században, s hogy a jelen században is én vezetem egyelőre a heti csevegés rovatát, csak azt bizonyítja, hogy kedves olvasóim végtelen türelmesek s nem kergettek még el erről a díszes helyről, ahol jogomban áll itélkezni elevenek és holtak fölött, bár valljuk meg, nem nagyon éltem ezzel a hatalmammal, én azt mondom, mert békeszerető vagyok, mások ugy vélekednek, hogy csak azért, mert nem merek senkibe belekötni. Hát ezeknek is igazuk van, mert ha valakiről ítéletet kellene mondanom, akkor mindjárt az jut eszembe, hiszen tévedni emberi dolog és én is ember vagyok, hát ki áll jót azért, hogy a jövőben nem követek-e én is valami botlást el (péld. nem adok-e én is egy kötet verset?) s ha ezt gondolom, szívemre teszem a kezemet és igazán nem merek ítéletet mondani ezen a helyen. Ne itélj, hogy meg ne itélessél! Meg azután, ha éppen vágyom arra, hogy a tollamat vérbe mártssam, hát van rá elég alkalom, csak üstökön kell ragadni. Hiszen Dél-Afrikában most annyi vér foly, hogy szinte piros habokkal hőmpölyög a tenger felé a Modder River, meg a Tugela folyó, ahol az angolok meg a boérok folytatnak egymás ellen élet-halálharcot.

Rettenetes küzdelem ez, a titánok hareza a daemon ellen. Igen, a daemon ellen, mert ezt a harcot az arany daemonia indította meg, az a sóvárgó vágy, mely kezét a transzváli aranybányákra akarta tenni.

Szinte a bibliai példabeszéd jut eszünkbe. Mikor Dávid elvette Uriás feleségét, odament a próféta Dávidhoz és elmesélte, hogy volt egy nagyon gazdag ember, kinek ezernyi nyája volt, s egy szegény ember, akinek csak egy juha volt, s a gazdag ember megkivánta és erőszakkal elvette a szegény ember egyetlen juhocskáját, pedig ezt a szegény teljes szívéből szerette, keblén melengette, tenyeréből etette!

— Hol van az a gaz! Lakoljon halállal tettéért! Így kiáltott fel Dávid király, s csak aztán tudta meg, hogy a példabeszéd reá vonatkozott.

Nagyon elkélne ebben a háboruban is egy ilyen próféta, de nem hiszem, hogy az angolok bünbánatra indulnak, mielőtt a bírók penitenciára nem kényszerítik őket, ami könnyen bekövetkezik, ha azt a sok vereséget tekintjük, amit az angolok hátán olvashatunk, de el is maradhat, ha Roberts lord és Kitchener lord beváltják azokat a reményeket, melyeket Anglia ki-nevezetésükhöz fűz. No majd meglátjuk, hogy a beköszöntő

században az angolok rettenetes fegyverei, robbanó golyói stb. szerencsésebbek lesznek-e?

Most egy olyan salto mortáléval, mely csak a csevegésekben van megengedve, ugorjuk át ezt az egész világrészt, hogy egyszeribe itthon legyünk, ahol szintén elég nagy felfordulás van, értjük a pénzpiaczon — a kötelező koronaszámítás miatt.

Gyerekkoromban sokszor az volt a vágyam, hogy elmegyek király-inasnak, aztán ha főlzabadulok, megkapom a koronát.

Milyen szép álom volt ez! Akkor úgy el tudtam rajta tünődni, ha király volnék, mindenkinek el kellene hozzám hozni az éretlen barackot, szilvát s én mind megenném, anélkül, hogy attól kellene félnem, hogy a szomszéd, aki fűt és szülei, akik egészségemet féltették, megbüntetik érte.

Ma ez az ábránd se ábránd többé, hiszen minden csak kissé tehetősebb szülő gyermekének megvan hébe-korba a maga koronája!

S ha a történelem lapjain Salamon király elvesztett koronája miatti kifakadását olvassuk, szinte gunyos mosolyra torzul az arcunk.

— Ugyan érdemes is egy elvesztett korona miatt ilyen dühre gerjedni!

No, hanem tréfa ide, tréfa oda, elég galibát okoz ez az új számítás, mikor úgy megszoktuk volt már a régi forintost meg krajezárt, hogy mindkettő szinte feledhetetlen emléket hagyott üresen maradt tárczámban.

Meg is botlik minduntalan a nyelvünk, szóval nem szokta még meg a „koronát“ — hja, ehhez is szokni kell!

Én.

KÉPEINKHEZ.

Cronje tábornok. Az utóbbi számok egyikében bemutattuk Buller tábornoknak az arczképét, most ugyanazon helyen a transzváliak egy hadvezető férfianak az arczképét mutatjuk be: Cronje tábornokét, akinek a boérok eddigi győzelmeiben már kiváló része volt. Az a baromtenyésztő nép, mely egyebet sem tud, mint lovagolni és löni, de ezt aztán kitűnően érti, egyre-másra aratja győzelmeit a roppant nagy s eddig legyőzhetetlennek tartott angol hadsereg fölött. Minden hatalom cseréplábon áll és saját fejükre idézhetik most az angolok, amit Fülöp spanyol király legyőzhetetlen hajóhadáról, az „Armada“ - ról maguk az angolok vertek emlékére: „Aflavit Deus et dissipati sunt.“ Rájuk lehelt az Isten és szétszórattak! Rájuk lehelt a szabadság Istene és most ők is szétszórva fekszenek!

Megmenekült. A vadászat ideje a csikorgó, fogvazogató hideg tél, amikor más ember örül a meleg szobának, akkor az igazi, a vérbeli vadász, ha van vadászengedélye, ha nincs, válóra kapja puskáját és megy az erdőbe, hogy golyóját az élje tévedő vad szívébe küldje. Ha nincs vadászengedélye, akkor nemcsak a vadászokra kell vigyázni, hanem az erdőkerülőkre is, akik, ha meglátják, irgalmatlanul lelövik, viszont azonban, ha ő meglátja a gyanutlan erdőört, ő is lelövi. Ilyen vadállatot csinál az emberből a szenvedély. Ha azonban a vadász két-három vadászt lát magafelé közeledni, akkor menekülnie kell, jó, ha a közeli folyó nincs befagyva, ha bele tudja vetni magát annak sással-náddal szegélyezett medrébe, ha el tud rejtőzködni ellenfelei elől, akkor megmenekült.

Görög műterem. A görög szobrászat akkor érte el delelő pontját, amikor Görögország a leghatalmasabb volt, s viszont Görögország akkor volt a leghatalmasabb, mikor a görög művészet legszebb remekeit produkálta. Mert a valódi nagyság sohasem a kard élén épül, sohasem politikai; a kard megcsorbulhat, a világalalom ledőlhet, de az a fáklya,

mit a görög művészet gyújtott, még ma is ég, még ma is oly remek a klasszikus művészet alkotásai, hogy tőlük tanul a XX. század is.

Küzdelem az aranyért. Isten meg akarta jutalmazni a földet s adott neki egy fémét: a vasat, ebből készítsen az ember ekevasat, ebből készítsen háziszereit, legyen az égne ez az ajándéka, áldás az emberi nemre. Az ördög az égne ezt az ajándékát meg akarta rontani s adott az embereknek egy másik fémét: az aranyat. S lám, az emberek török-zuzzák egymást az ördög ajándékáért, ölik, gyilkolják, marják, verik egymást érte, s az Isten ajándékát, a vasat is felhasználják gyilkos harcukban. amit az Isten ekevasnak adott, abból bilincseket készítenek. Gyönyörűen fejezi ki ezt a gondolatot most bemutatott képünk.

A jégmadár. A jégmadarak családja a kuszók rendjébe s a könnyű csőrűek csoportjába tartozik. Csőrük hosszú, erős, négyélű és egyenes. Fejük nagy, nyakuk rövid, szárnyaik legfőljebb közép-hosszúak. Farkuk, csüdjük rövid, lábaik lépdelők, az előreálló ujjak közül a külső és középső a második ujjpercig összenőtt. A bemutatott példány a hazánkban is előforduló közönséges jégmadár, vagy Márton madara. Hazánkban télen kóborol. A víz színe fölött gyakran félnap hosszát is nyugodtan üldögél s lesi a víz színét. Amint egy kis halat vagy bogarat meglát, villámgyorsan rája veti magát. Szép tollazata miatt vadászszák.

A faun. Add nekem kis libádat — Táncozni hadd tanítom — Igy szól a faun s már megragad — Kettőt a szárnyakon — S a berekbe szalad velük. — Ugy hívja árnyas mélye, — S a kis liba örömmel megy — Ismeretlen vesztélybe. — Sok faun vigyorog éhesen — S libákat kerit kézre, — Sok kis liba jár gyászosan — Csalfa reménytől üzve.

A SZERKESZTŐ POSTÁJA.

Béla. Zrínyi Miklós a költő hadvezérnek volt jelmondata: „Sors bona nihil aliud“. Szórol-szóra: „Jó sors és semmi más!“ Jelenti, hogy az ember életét a sors irányítja. Ha jó sorsunk van, semmi egyéb sem kell. — **K. B. I.** Ha levelet ír, nem illik megszólítás nélkül írni, nagyon üzleti jellege van az ilyfajta leveleknek. Szólíthatja a kérdezt ezímen is; ebben semmi illemelenséges nincs. 2. Hogyne. A magyar vagy sógornak nevezi, vagy a nevén szólítja. — **K. Sz. J.** Ez az egész dolog tőlünk távol áll, ott méltóztassék megszüretni, ahová az előfizetést beküldötte. — **H. L.** A czukortar talmu italok, melyek átalakulásnak vannak alávetve, s melyeknek czukortartalma részben alkohollá változik. Ilyen a bor különféle neme, ilyen a Kumisz, a tatárok lótejéből készített pálinkája stb. stb. — **B. Sz.** Ezek még nem felelnek meg. — **T. I., Dubova.** A javítás nem tördelte le azokat a hibákat, melyek közlésének az előbb útját állták. Nem tévedt. — **N. I. d.** Nem haladja túl az ilyen versek rendes színvonalát. — **H. Gy.** Majd válogatunk belőlük. — **K. J.** A ballada legnagyobb hibája, hogy nem ballada. A prózának sorát ejtjük. — **V. F.** Nem elég jók. — **K. J.** Eredeti hang, de több kidolgozást kérünk. — **R. I.** Szép, de szebbnek kell lenniök, s mindakettőben kevesebb legyen a mintaszerű (értjük a sablont!) — **O. Sz. M.** Az előfizetők nevét talányba szedni már csak azért sem lehet, mert előfizetőink nagyrésze egymást sem személyesen, sem névleg nem ismeri. — **K. J.** A talányok sorát ejtjük. — **M. R. Jók.** — **Gyöngyvirág.** 1. Illik. 2. Egyszerű levélborítékban, mint értéknélküli mintát. — **Sz. G. Jók.** — *Több kéziratról a jövő számban.*

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos: **Faragó Simon.**

Neumayer Ede könyvnyomdájából, Budapest, VI., Proféta-utca 7. szám.